

Každodenní rizika: Mezinárodní studie ukázala nízkou gramotnost populace v oblasti rizika

Společnost Gallup International provedla z pověření Vienna Insurance Group (VIG) v devíti zemích střední a východní Evropy (CEE) průzkum kompetencí v oblasti rizika. Reprezentativní studie prokázala výrazné nedostatky v oblasti rizikové gramotnosti a také rozšířené omyly týkající se finančního zabezpečení prostřednictvím státních nebo sociálních institucí.

- Přibližně dvě třetiny obyvatel si jsou málo nebo vůbec vědomy zkoumaných rizik v oblasti zdraví, zaměstnání, bydlení, odpovědnosti za škodu a kybernetické bezpečnosti.
- 7 z 10 respondentů nevěří v nastání těchto rizik, ačkoli potenciální škody zároveň hodnotí jako vysoké.
- Přibližně dvě třetiny předpokládají, že v případě vzniku zdravotních rizik a ztráty pracovní způsobilosti zasáhne veřejný sektor, dokonce i v případě škod na obydlí je to 60 %.

Riziková gramotnost jako závazek sociální udržitelnosti

V rámci reprezentativního průzkumu provedeného v červnu a červenci 2023 bylo dotazováno celkem 9 000 osob starších 18 let na vybraných klíčových trzích Vienna Insurance Group, a to v Rakousku, Bulharsku, Chorvatsku, České republice, Maďarsku, Polsku, Rumunsku, Srbsku a na Slovensku. Průzkum se zaměřil na vnímání nejčastějších rizik v běžném životě, pravděpodobnost jejich výskytu, možné následky a opatření přijatá v této souvislosti. Studie trhu tvoří základ pro cílené aktivity VIG, jejichž záměrem je zvýšit rizikovou gramotnost v regionu střední a východní Evropy a jednat tak sociálně udržitelným způsobem.

"Lidé se chrání před riziky pouze tehdy, pokud mají povědomí o tématech, jako je preventivní starostlivost a ochrana před riziky. V rámci našeho programu udržitelnosti VIG 25 jsme definovali zvyšování rizikové gramotnosti jako klíčové zaměření našich cílů sociální udržitelnosti. Spolu s našimi společnostmi chceme v příštích letech přispět k posílení kompetencí v oblasti řešení rizik," vysvětluje Hartwig Löger, CEO Vienna Insurance Group.

Na základě obchodního modelu definuje celokoncernový program udržitelnosti VIG 25 šest oblastí činnosti. Tři z nich (investice, pojištění a kancelářské činnosti) se zaměřují na otázky životního prostředí, zatímco tři další (zaměstnanci, klienti a společnost) se věnují sociálním tématům. Díky svému závazku zvyšovat kompetence v oblasti rizik skupina VIG otvírá důležité sociální otázky, o kterých bylo doposud málo ověřených poznatků. S novým programem udržitelnosti VIG také revidovala svou celokoncernovou strategii v oblasti změny klimatu, která platí od května 2019, a nahrazuje ji dvěma novými hesly **"Investujeme odpovědně"** a **"Pojišťujeme odpovědně"**.

Značná potřeba zvýšení rizikové gramotnosti

Studie* se zaměřila na následující oblasti: riziko vážného onemocnění, riziko ztráty pracovní způsobilosti, rizika v domácnosti, rizika odpovědnosti v případě úrazů způsobených vlastní vinou a internetové podvody. Průzkum se rovněž dotazoval na potenciální náklady, které lze očekávat v případě, že se rizika naplní, a na opatření přijatá ke zvládnutí rizik samotných nebo k omezení vzniklých škod. *"Riziková gramotnost je obecně chápána jako schopnost činit informovaná a reflektovaná rozumná rozhodnutí při řešení rizik. Výsledky ukazují na značnou potřebu zvýšení rizikové kompetence ve všech zkoumaných zemích. Většina z nich se dosud vážně nezabývala hlavními riziky moderního života. A to i přesto, že odhad potenciálně z toho plynoucích finančních škod dosahuje značné výše,"* shrnuje hlavní poznatek Michael Nitsche, viceprezident společnosti Gallup International.

Převažuje opatrnost

Podle reprezentativní studie je prevence nejčastějším opatřením, které se přijímá k pokrytí potenciálních rizik, a to pod heslem: "Dám si pozor, pak se mi to nestane". Třetina respondentů uvádí, že má uzavřeno buď pojištění zdravotních rizik, ztráty pracovní způsobilosti anebo pojištění odpovědnosti za škodu. V oblasti bydlení je pojištěno v průměru 45 % obyvatel. Vlastní rezervy na taková rizika si vytvořilo 20 až 30 % respondentů, kteří zřejmě předpokládají, že jsou dostatečné. Každý pátý nepřijal žádná opatření, a to především z důvodu nákladů s tím spojených, fatalismu a vytěsnění.

Volání po státu

Je zarážející, že velká část respondentů předpokládá, že škody alespoň částečně ponese stát nebo společnost. Dvě třetiny respondentů si myslí, že veřejný sektor se o ně při vzniku zdravotních rizik a v případě ztráty pracovní způsobilosti postará; v případě škod na obydlí je tohoto názoru téměř 60 % dotázaných. Přibližně 40 % se domnívá, že to dokonce platí i pro škody vzniklé internetovými podvody, a téměř polovina si myslí, že náklady způsobené osobní zodpovědností také uhradí stát. Očekávání, že náklady ponese stát nebo společnost, roste s výší očekávané škody. Přibližně 90 % respondentů by si přálo, aby náklady vzniklé v důsledku zdravotních rizik a ztráty pracovní způsobilosti nesla veřejnost, a 80 % si přeje, aby veřejnost nesla škody vzniklé na obydlí. Výrazně více než polovina se domnívá, že by se to mělo týkat i nákladů na internetové podvody a osobní zodpovědnost.

Žádoucí je poradenství

Značný počet respondentů si je nicméně vědom svých vlastních nedostatečných znalostí v oblasti rizik. Více než každý druhý by uvítal více informací a poradenství od kompetentních míst. Přibližně stejný počet by byl ochoten finančně přispět na vlastní ochranu před škodami. *"Považujeme za svou povinnost vyjít vstříc tomuto zájmu o informace a poradenství, a to i nezávisle na zájmu o prodej, dělat osvětovou práci a tím zvyšovat rizikovou gramotnost obyvatelstva,"* říká Hartwig Löger.

Čtyři typologie ve vztahu k riziku

Ve studii byla na základě sociodemografických a psychologických charakteristik vytvořena typologie rizikového chování, která rozlišuje čtyři typy vztahu k riziku: vytěsňovatele, nejisté, racionální a velmi úzkostné osoby.

- Největší podíl, **33 %**, tvoří **vytěsňovatelé**, kteří se domnívají, že mají vždy vše pevně pod kontrolou. Potlačují tíživé emoce a důsledně se vyhýbají stresovým situacím. V podstatě mají pochopení pro finance, ale vzhledem ke svým psychickým dispozicím na této úrovni nereagují nebo reagují jen stěží.
- **28 %** osob je klasifikováno jako **nejistých**. Často se obsedantně zabývají nepříjemnými emocemi a snaží se mít svá rizika pod kontrolou. Nejistí tedy mají velmi vysoké povědomí o rizicích, ale chybí jim kompetence, jak se s nimi finančně vypořádat. Jejich strategie řízení rizik jsou proto účinné pouze selektivně.
- **27 %** tvoří **racionální**: Jsou klidní a přesvědčení, že dokáží vzít svůj život do vlastních rukou. Aktivně hledají řešení problémů. I když mají jen slabě vyvinuté povědomí o rizicích a jsou ochotnější riskovat, jejich strategie řízení rizik jsou poměrně účinné, a to i proto, že mají solidní znalosti finančních záležitostí.
- Nejnižší podíl, **12 %**, představují **velmi úzkostní**. Mají sklon k přehnaným reakcím, často reagují impulzivně, mají větší povědomí o rizicích, než je průměr, ale jejich strategie řízení rizik nejsou příliš účinné.

Rozdíly v rizikové typologii je třeba v každém případě zohlednit při činnostech zaměřených na zvýšení rizikové gramotnosti. Souhrnně lze říci, že 7 z 10 respondentů není schopno smysluplně řešit rizika z důvodu nedostatečné rizikové gramotnosti a psychologických bariér.

Nedostatečná riziková gramotnost koreluje s chybějící finanční gramotností

Výsledky týkající se nedostatečného povědomí o rizicích také umožňují vyvodit paralely s v současnosti intenzivně diskutovaným tématem nedostatečné finanční gramotnosti:

Podle studie má 80 % osob ve věku 18-29 let a 70 % osob starších 30 let pouze nízkou nebo střední úroveň finanční gramotnosti. Studie tak dokládá potřebu vzdělávání a informovanosti i v této oblasti. *"V obou tématech vidíme důležitý úkol pro vzdělávací systém. Ve školách se nevyučují ani finanční gramotnost, ani kompetence v oblasti rizik. Bylo by důležité, aby vzdělávací instituce a partneři v oblasti finančních služeb spojili své kompetence a začali pracovat společně. Jako skupina VIG budeme v každém případě vyvíjet iniciativy ke zvýšení rizikové gramotnosti obyvatelstva, což je pro nás klíčový úkol k dosažení sociální udržitelnosti,"* řekl Hartwig Löger.

**Aby bylo zajištěno, že do reprezentativního vzorku budou zahrnuty všechny relevantní skupiny obyvatel, byl pro průzkum zvolen tzv. smíšený přístup, který kombinuje online rozhovory s telefonickou anketou.*

Vienna Insurance Group (VIG) je přední pojišťovací skupinou v celém regionu střední a východní Evropy (CEE). Více než 50 pojišťoven a penzijních fondů ve 30 zemích tvoří skupinu s dlouhou tradicí, silnými značkami a úzkými vztahy s klienty. Přibližně 29 000 pracovníků a pracovníků VIG se denně stará o potřeby více než 28 milionů klientů. Akcie VIG jsou od roku 1994 kótovány na Vídeňské burze, od roku 2008 na Pražské burze a od listopadu 2022 na Budapešťské burze. Skupina VIG má rating „A+“ se stabilním výhledem od mezinárodně uznávané ratingové agentury Standard & Poor's. VIG úzce spolupracuje s Erste Group, největší retailovou bankou ve střední a východní Evropě.

S případnými dotazy se obračete na:

VIENNA INSURANCE GROUP AG Wiener Versicherung Gruppe

Simon Schuett

Schottenring 30, 1010 Vienna

Phone: +43 (0)50 390-20075

mailto: simon.schuett@vig.com

Tiskovou zprávu naleznete také na <http://www.group.vig>